

Міністерство освіти і науки України Карпатський національний
університет імені Василя Стефаника

Навчально-науковий Юридичний інститут

Кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного права

ЗІНИЧ Л.В.

МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО

методичні вказівки для семінарських занять

*(для студентів денної форми навчання, спеціальності 081 «Право», ООП
«Міжнародне та європейське право»)*

Івано-Франківськ, 2025

Схвалена на засіданні кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права (протокол №1 від 25 серпня 2025 р.)

Затверджена на засіданні Науково-методичної ради Навчально-наукового Юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №___ від _____202_р.)

Зінич Л.В. Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» для студентів денної форми навчання спеціальності «Право», ОПП «Міжнародне і європейське право» Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ: ННЮридичний інститут ПНУ, 2025. – ___ с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану Навчально-наукового Юридичного інституту Карпатського національного університету ім. Василя Стефаника і призначений для проведення семінарських занять з навчальної дисципліни «Міжнародне гуманітарне право», підготовки до здачі іспиту. Вказівки містять матеріал за темами. По кожній з тем тезово подані ключові визначення, вказані нормативні та літературні джерела, рекомендовані для опрацювання.

ББК 67.9 (4УКР)307я73

© Зінич Л.В., 2025

© Карпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Вступ

Сучасний розвиток міжнародних відносин характеризується новими підходами до вирішення глобальних проблем у світі, а міжнародне співтовариство стає більш консолідованим у розв'язанні проблем і визначенні співпраці держав. Вивчення міжнародного гуманітарного права як особливої правової системи для юристів має важливе значення, оскільки закладає підвалини розуміння історії та передумов виникнення збройних конфліктів як міжнародного, так і не міжнародного значення, правового статусу учасників бойових дій (комбатантів, не комбатантів, цивільного населення, найманців, шпигунів, військовополонених), їх захисту та притягнення до відповідальності.

Також вивчення міжнародного гуманітарного права дозволяє проаналізувати через вивчення найбільш вагомих для міжнародного правопорядку збройних конфліктів, які своїм наслідком мали територіальні зміни в світі, потягнули за собою створення нових підгалузей міжнародного права, використовувати мирні засоби розв'язання спорів, різноманітні форми співробітництва держав у притягненні винних осіб до відповідальності за участь у збройних конфліктах тощо.

Метою дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» є надання студентам комплексне уявлення про становлення, розвиток і функціонування міжнародного гуманітарного права, ознайомлення з основними положеннями міжнародно-правових договорів, звичаїв та рішень міжнародних судових установ у цій сфері регулювання, засадами міжнародної кримінальної відповідальності, основами імплементації норм міжнародного гуманітарного права.

Завдання навчальної дисципліни «міжнародне гуманітарне право» полягає в системному і комплексному підході до вивчення суті і змісту міжнародно-правових явищ що стосуються дотримання норм. Які регулюють правила ведення воєнних дій.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» є:

- опанування студентами теоретичною і нормативною базою міжнародного гуманітарного права;
- вміння застосовувати на практиці теоретичні знання з міжнародно-правових питань, що постають у сфері захисту жертв війни;

- засвоєння студентами концептуальних основ походження та сутності міжнародного гуманітарного права;
- вивчення системи джерел права збройних конфліктів;
- дослідження особливостей та специфіки сучасних міжнародних та не міжнародних збройних конфліктів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- особливості предмета сучасного права збройних конфліктів;
- місце міжнародно-правових норм у системі нормативного регулювання;
- особливості системи та джерела сучасного міжнародного гуманітарного права;
- положення найважливіших правових документів у сфері правового регулювання збройних конфліктів («Право Женеви» та «Право Гааги»);
- положення норм міжнародного кримінального права, що стосуються відповідальності за вчинення воєнних злочинів;
- передісторію, причини та наслідки най глобальніших міжнародних та не міжнародних збройних конфліктів.
- рішення міжнародних трибуналів про притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні норм міжнародного, міжнародного гуманітарного та кримінального права.

вміти:

- користуватися міжнародно-правовими актами, спрямованими, зокрема на боротьбу зі злочинністю у міжнародному праві, на захист прав людини під час збройних конфліктів тощо;
- грамотно висловлювати і обґрунтовувати свою точку зору із проблематики міжнародного гуманітарного права, надавати правову кваліфікацію збройним конфліктам;
- визначати порушення норм міжнародного гуманітарного права в тій чи іншій конкретній практичній ситуації;
- вільно оперувати юридичними поняттями і категоріями;
- бути здатним для самостійного опанування проблематики дисципліни

Семінарське заняття №1

Тема 1 Джерела та принципи міжнародного гуманітарного права (2 години)

Дане семінарське заняття спрямоване на закріплення у студентів знань стосовно історії становлення найстарішої галузі міжнародного права – права збройних конфліктів. Перед студентами поставлено завдання розуміння відмінностей між «правом Гааги» та «правом Женеви», як ключових нормативно-правових актів даної сфери.

Окрім того, студенти повинні розуміти відмінності між видами збройних конфліктів, а також вміти вірно тлумачити основні п'ять принципів міжнародного гуманітарного права.

***Ключові терміни та поняття:** міжнародне право, міжнародне гуманітарне право, предмет міжнародного гуманітарного права, право війни, Женевські конвенції, Гаазькі конвенції, міжнародний збройний конфлікт, не міжнародний збройний конфлікт, принцип пропорційності, принцип гуманності, принцип заборони заподіяння зайвих страждань, Гаазькі конференції миру.*

Питання для обговорення:

1. Джерела міжнародного гуманітарного права. «Право Гааги» та «Право Женеви» формування та відмінності між ними.
2. Звичаяє міжнародне гуманітарне право. Кодифікація звичаяєвих норм. Загальні принципи права.
3. Рішення міжнародних судів, доктрина і м'яке право (Коментарі МКХЧ, Конвенція Монте, Талінське керівництво щодо кібервоєн тощо).
4. Основні принципи міжнародного гуманітарного права.
5. Місце міжнародного гуманітарного права в системі міжнародного права.

Питання і завдання для самоконтролю:

1. Що таке міжнародне гуманітарне право?
2. В чому особливість принципу розмежування?
3. Перелічіть основні принципи міжнародного гуманітарного права.
4. В чому проявляється особливість принципу військової необхідності?
5. Які етапи у своєму розвитку пройшло міжнародне гуманітарне право?

Рекомендована література:

1. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / 10 М.М. Гнатівський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., доповн. – Одеса : Фенікс, 2015. – 92 с.

2. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. Київ-Одеса: Фенікс, 2018. – 762 с.

3. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / [О.О. Войтенко, М.М. Гнатівський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. - 145с.

4. Мороз І.А. Міжнародно-правові аспекти доступу цивільного населення до життєво необхідних послуг в умовах збройного конфлікту. Університетські наукові записки. 2018. №6. С.180-189.

5. Ляковський В.І. Правова регламентація збройних конфліктів на сучасному етапі та особливості застосування в них міжнародного гуманітарного права. Юридична наука №5.2013. С.111-124.

Нормативно – правові документи, необхідні для опрацювання теми:

- Женевські Конвенції 1949 року, Перший Додатковий Протокол та Другий Додатковий Протокол до Женевських Конвенцій,

- Правила Звичаєвого міжнародного гуманітарного права

- Гаазькі конвенції 1899 та 1907 рр.

Семінарське заняття №2

Тема 2 Гуманітарні аспекти міграції населення під час збройного конфлікту (2 години)

Проблема міграції під час збройних конфліктів існувала завжди. В з початком війни масштаб проблеми збільшився до раніше не баченого ні в Україні, ні у сучасному світі загалом. Окрім цього, питання одночасно ускладнюється рядом викликів від полегшення проживання в інших країнах до порушення громадянами законодавства України. Тому перед студентами постає завдання з'ясувати міграційні процеси в умовах війни, визначити правовий статус і завдання Міжнародної організації з міграції, охарактеризувати регулювання міграції в Європейському Союзі.

Ключові терміни та поняття: міграція, міграційна політика, емігрант, біженець, квоти на міграцію, міграційне законодавство, міграційна криза, гуманітарна допомога мігрантам, рееміграція.

Питання для обговорення:

1. Поняття міграційних процесів в умовах війни.
2. Міжнародна організація з міграції: правовий статус, завдання
3. Регулювання міграції в Європейському Союзі.
4. Акти Європейського Союзу у сфері міграції та протидія незаконній міграції.

5. Заходи з регулювання міграційних потоків у країнах Європейського Союзу.
  - 5.1. «Політика відкритих дверей» Німеччини.
  - 5.2. Міграційна політика Греції.
  - 5.3. Особливості міграційної політики Італії.

Питання і завдання для самоконтролю:

1. Що таке міграція?
2. Які Ви знаєте заходи регулювання міграційної кризи?
3. Що передбачає «політика «відкритих дверей» Німеччини»?
4. Які акти Європейського Союзу регулюють міграцію?
5. Які основні завдання Міжнародної організації з міграції?
6. Які особливості політики Греції у сфері міграції?

Рекомендована література:

1. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / 10 М.М. Гнатівський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., до- повн. – Одеса : Фенікс, 2015. – 92 с.
2. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. Київ Одеса : Фенікс, 2018. – 762 с.
3. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / [О.О. Войтенко, М.М. Гнатівський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. - 145с.
4. Мороз І.А. Міжнародно-правові аспекти доступу цивільного населення до життєво необхідних послуг в умовах збройного конфлікту. Університетські наукові записки. 2018. №6. С.180-189.
5. Ляковський В.І. Правова регламентація збройних конфліктів на сучасному етапі та особливості застосування в них міжнародного гуманітарного права. Юридична наука №5.2013. С.111-124.

Нормативно – правові документи, необхідні для опрацювання теми:

- Женевські Конвенції 1949 року, Перший Додатковий Протокол та Другий Додатковий Протокол до Женевських Конвенцій,
- Правила Звичасового міжнародного гуманітарного права
- Гаазькі конвенції 1899 та 1907 рр.

Семінарське заняття №3

Тема 3 Відповідальність за воєнні злочини та порушення в міжнародному гуманітарному праві

(2 години)

Збройні конфлікти - це одна з сучасних проблем, оскільки їх наслідками, як правило, є багаточисельні порушення норм міжнародного гуманітарного

права та проблеми забезпечення прав окремих категорій населення. Збройні конфлікти призводять до загибелі не лише військовослужбовців, але й мирних мешканців, є причиною стрімкого зростання чисельності біженців, порушення прав і свобод людини, що призводить до посилення соціальної напруги у суспільстві.

Одним із принципів міжнародного права визнаним всією міжнародною спільнотою, є те що єдиною підставою притягнення до відповідальності є наявність у діяч особи складу правопорушення або злочину.

Метою практичного заняття є оволодіння студентами знаннями і навичками у сфері відповідальності за правопорушення і злочини в міжнародному гуманітарному праві.

Ключові терміни та поняття: *геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини, безпека людства.*

Питання для обговорення:

1. Поняття та особливості кримінальної відповідальності фізичних осіб за порушення норм міжнародного гуманітарного права.
2. Поняття та ознаки воєнних злочинів.
3. Класифікація воєнних злочинів.
4. Суб'єкт кримінальної відповідальності за порушення норм міжнародного гуманітарного права.
5. Судові органи, що здійснюють запобігання та притягнення до відповідальності фізичних осіб за порушення норм міжнародного гуманітарного права.
  - 5.1. Міжнародний кримінальний суд.
  - 5.2. Міжнародні трибунали ad-hoc для колишньої Югославії та Руанди.
  - 5.3. Змішані та інтернаціоналізовані суди та трибунали.

Питання і завдання для самоконтролю:

1. Що таке воєнний злочин?
2. Яка відмінність між воєнними та військовими злочинами?
3. Що таке спеціальний трибунал?
4. Який правовий статус Міжнародного кримінального суду в Гаазі?
5. Назвіть ознаки воєнних злочинів.
6. Назвіть підстави для класифікації воєнних злочинів.

Рекомендована література:

1. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / 10 М.М. Гнатівський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., доповн. – Одеса : Фенікс, 2015. – 92 с.

2. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. КиївОдеса : Фенікс, 2018. – 762 с.

3. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / [О.О. Войтенко, М.М. Гнатівський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. - 145с.

4. Мороз І.А. Міжнародно-правові аспекти доступу цивільного населення до життєво необхідних послуг в умовах збройного конфлікту. Університетські наукові записки. 2018.№6. С.180-189.

5. Ляковський В.І. Правова регламентація збройних конфліктів на сучасному етапі та особливості застосування в них міжнародного гуманітарного права. Юридична наука №5.2013. С.111-124.

Нормативно – правові документи, необхідні для опрацювання теми:

- Женевські Конвенції 1949 року, Перший Додатковий Протокол та Другий Додатковий Протокол до Женевських Конвенцій,

- Правила Звичаєвого міжнародного гуманітарного права

- Гаазькі конвенції 1899 та 1907 рр.

Семінарське заняття № 4

Тема 4 «Боснійська війна» та збройні конфлікти на території колишньої Югославії. Правові наслідки (2 години)

Дана тема носить більш практичний характер, оскільки своєю метою має необхідність застосування студентами теоретичних знань кваліфікації збройних конфліктів на практиці.

В ході семінарського заняття студенти ознайомляться з історією виникнення конфліктів на території колишньої Югославії, правовими наслідками, які супроводжували дані конфлікти, а також особливості створення Міжнародного трибуналу для колишньої Югославії для притягнення винних осіб до відповідальності.

Ключові терміни та поняття: міжнародне гуманітарне право, право збройних конфліктів, право війни, «Боснійська війна», колишня Югославія, Косово, міжетнічні конфлікти, релігійні конфлікти, збройний конфлікт, війна.

План

1. Історія та підстави виникнення збройних конфліктів на території колишньої Югославії.
2. Війна Словенії за незалежність (1991 - Десятиденна війна).
3. Війна Хорватії за незалежність (1991—1995) (Вітчизняна війна).
4. Боснійська війна (1992—1995). Операція НАТО в Боснії та Герцеговині (1995)
5. Війна в Косово (1998—1999).
6. Конфлікт у Південній Сербії (2000-2001).
7. Конфлікт у Македонії (2001)

Питання на завдання для самоконтролю:

1. Які підстави початку збройних дій на території колишньої Югославської республіки?
2. В якому році Косово проголосило незалежність?
3. В якому році було проведено операцію НАТО в Югославії?
4. Як інаслідки мала операція НАТО в Югославії?
5. Коли проведено першу миротворчу операцію НАТО?
6. Які порушення міжнародного права відбувались під час збройних конфліктів на території колишньої Югославії?
7. Внаслідок якого із збройних конфліктів відбувся геноцид сербів?
8. В якому році було вчинено геноцид в Сребреніце?
9. Який міжнародний суд розглядає питання притягнення до кримінальної відповідальності винних осіб за вчинення військових злочинів та злочинів проти людства на території колишньої Югославії?

Рекомендована література:

1. Darko Zubrinic. «Croatia within ex-Yugoslavia». - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.croatianhistory.net/etf/et112.html. [Croatianhistory.net](http://www.croatianhistory.net).
2. Mirko Bilandić. Hrvatska vojska u međunarodnim odnosima. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [hrcak.srce.hr / index.php? show = clanak & id_clanak_jezik = 65472](http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=65472).
3. Srbija-Hrvatska, temelj stabilnosti. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.b92.net/info/emisije/kaziprst.php?yyyy=2010&mm=11&nav_id=470273
4. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I) від 8 червня 1977 року. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_199.

5. Про ратифікацію Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року про захист жертв війни: Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 03 липня 1954 року // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1954. - №5. – Ст. 114.

6. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів міжнародного характеру (Протокол II), від 8 червня 1977 року. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_200.

Семінарське заняття №5 і 6

Тема 5. Правова характеристика збройних конфліктів на території Середнього та Близького Сходу (4 години)

Ключові терміни та поняття: міжнародне кримінальне право, форми відповідальності та злочини, геноцид, екстрадиція, тероризм, агресія як міжнародний злочин, злочини проти людства, військові злочини, міжнародні трибунали.

План

Семінарське заняття 5

1. Арабо-ізраїльські війни: Перша арабо-ізраїльська війна (Палестинська війна або Війна Ізраїлю за незалежність - травень 1948 р. - січень січень 1949 р.).
2. Друга арабо-ізраїльська війна (Синайсько-Суецька війна, 1956 р.).
3. Третя арабо-ізраїльська війна (Шестиденна війна - 5 - 10 червня 1967 р.).
4. Четверта арабо-ізраїльська війна (Війна Судного дня - 6 - 24 жовтня 1973 р.). Ліванська війна (1982 р.).
5. Війна в Перській затоці (1990-1991).

Семінарське заняття 6

6. Війна між Іраном та Іраком 1980–1988 рр.
7. Війна в Іраку 2003 р.
8. Збройний конфлікт в Секторі Газа.

9. Афганські війни – 80-ті рр.. та 2001-2010 рр. – особливості та правові наслідки.

Питання та завдання для самоконтролю

1. В чом причина виникнення збройних конфліктів на території Близького Сходу?
2. Які передумови виникнення конфлікту між Ізраїлем та Палестиною?
3. Які правові наслідки мала війна в Перській Затоці?
4. Хто брав участь в війні в Перській затоці?
5. Які наслідки для розвитку міжнародних відносин мали арабо-ізраїльські війни?
6. В чому полагас роль НАТО під час війни в Афганістані починаючи з 2001 р.?
7. Які функції здійснює НАТО в Іраку починаючи 2003 року?

Рекомендована література:

1. Gabriella Grasselli, *British and American Responses to the Soviet Invasion of Afghanistan*, Dartmouth Publishing Co., Aldershot, 1996, p. 121. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icrc.org/eng/assets/files/review/2010/irrc-880-maley.pdf>
2. Olivier Roy, *Islam and Resistance in Afghanistan*, Cambridge University Press, Cambridge, 1990, pp. 98—148. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icrc.org/eng/assets/files/review/2010/irrc-880-maley.pdf>
3. Mariam Abou Zahab and Olivier Roy, *Islamist Networks: The Afghan — Pakistan Connection*, Hurst & Co., London, 2004, pp. 53—57. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icrc.org/eng/assets/files/review/2010/irrc-880-maley.pdf>
4. Веб-сайт Організації Ісламського співробітництва. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oic-oci.org/oicv2/home/?lan=en>
5. Женевські конвенції: міжнародні документи від 12 серпня 1949 року. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
6. Конвенція про закони і звичаї суходільної війни (IV Гаазька конвенція), Положення: міжнародний документ від 18.10.1907 року. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
7. Статут Організації Об'єднаних Націй: міжнародний документ від 26.06.1945/- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
8. Додатковий протокол до Женевських конвенцій: міжнародний документ від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

9. Definition of Aggression, adopted by General Assembly resolution 3314 (XXIX), 14 December 1974. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legal.un.org/avl/ha/da/da.html>

10. Валерій Сердюк Війна Судного дня на Близькому Сході // ПІД ЧАС НО (1954-1991). РІК 1973-й. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.vovremya.info/print.php?art=1204543375

Семінарське заняття №7

Тема 6. Російсько-український збройний конфлікт: правова характеристика

Ключові терміни та поняття: міжнародне кримінальне право, форми відповідальності та злочини, геноцид, екстрадиція, тероризм, агресія як міжнародний злочин, злочини проти людства, військові злочини, міжнародні трибунали.

План

1. Автономна Республіка Крим: анексія та російський режим окупації.
2. Війна на Донбасі та російський режим окупації окремих районів Донецької та Луганської областей України.
3. Правовий режим АТО/ООС за законодавством України.
4. Повномасштабне вторгнення росії 24 лютого 2022 року.
5. Особливості та правові наслідки агресії росії щодо України.

Питання і завдання для самоконтролю:

1. Що на Вашу думку стало передумовою збройної агресії росії?
2. Які гуманітарні наслідки завдав збройний конфлікт росії в Україні?
3. Які рішення приймалися ООН щодо збройного конфлікту в Україні?
4. Які заборонені засоби та методи ведення війни були використані росією під час цього збройного конфлікту?

Рекомендована література:

1. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / 10 М.М. Гнатівський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., до- повн. – Одеса : Фенікс, 2015. – 92 с.

2. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. Київ Одеса: Фенікс, 2018. – 762 с.

3. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / [О.О. Войтенко, М.М. Гнатівський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса: Українська гельсінська

спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. - 145с.

4. Мороз І.А. Міжнародно-правові аспекти доступу цивільного населення до життєво необхідних послуг в умовах збройного конфлікту. Університетські наукові записки. 2018 №6. С.180-189.

5. Лясковський В.І. Правова регламентація збройних конфліктів на сучасному етапі та особливості застосування в них міжнародного гуманітарного права. Юридична наука №5.2013. С.111-124.

Нормативно – правові документи, необхідні для опрацювання теми:

- Женевські Конвенції 1949 року, Перший Додатковий Протокол та Другий Додатковий Протокол до Женевських Конвенцій,

- Правила Звичаєвого міжнародного гуманітарного права

- Гаазькі конвенції 1899 та 1907 рр.

Семінарське заняття №8 і 9

Тема 7. Аналіз неміжнародних збройних конфліктів та порушення норм міжнародного права

На відміну від попередніх тем, дане семінарське заняття спрямоване на дослідження проблем, з якими стикається міжнародне гуманітарне право під час його імплементації в ситуації не міжнародних збройних конфліктів. Перед студентами поставлено завдання опрацювати норми Женевських конвенцій та Додаткових Протоколів, що регулюють питання ведення не міжнародних збройних конфліктів.

***Ключові терміни та поняття:** право збройних конфліктів, не міжнародний збройний конфлікт, міжнародне гуманітарне право, принципи права збройних конфліктів, повтала сторона, сторони не міжнародного збройного конфлікту, геноцид, військові злочини, права людини, захист жертв війни.*

План

Семінарське заняття 8

1. Збройний конфлікт на території Руанди 1994 р. та його вплив на подальший розвиток міжнародного кримінального права.

2. Громадянська війна в Сьєрра-Леоне (1991-2002 рр.)

Семінарське заняття 9

3. Громадянська війна в Лівії (2011 р.).

4. Збройний конфлікт в Сирії – правова кваліфікація виду конфлікту та основних порушень норм міжнародного права.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Назвіть передумови виникнення збройного конфлікту на території

Руанди?

2. Який міжнародний суд розглядає питання притягнення до відповідальності за злочини, вчинені під час конфлікту в Руанді?
3. Коли розпочався збройний конфлікт в Сирії?
4. Якими є сторони конфлікту в Лівії 2011 року?
5. Які основні наслідки збройного протистояння в Сьєрра-Леоне?
6. Які принципи міжнародного гуманітарного права порушено під час збройного конфлікту в Сирії?
7. Як івиди злочинів вчинено під час збройного конфлікту в Руанді?

Рекомендована література:

1. Збройні конфлікти сучасності. Проектне дослідження. За аг. Ред. Пташник І.Р. – Івано-Франківськ: Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Сефаника, 2014. 158 с.
2. Liberia ex-leader Charles Taylor get 50 years in jail, BBC, 2012. URL: <http://www.bbc.com/news/world-africa-18259596>
3. Rwanda – The preventable genocide. The Report of International Panel of Eminent Personalities to Investigate the 1994 Genocide in Rwanda and Surrounding Events (IPEP) / Addis Ababa: Organization of African Unity, 2000. - URL: <http://www.aegitrust.org/images/stories/oaureport.pdf>
4. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М.М. Гнатівський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., до- повн. – Одеса : Фенікс, 2015. – 92 с. 5. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. КиївОдеса: Фенікс, 2018. – 762 с.
6. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / [О.О. Войтенко, М.М. Гнатівський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. - 145с.
7. Грушко Мальвіна Джерела міжнародного гуманітарного права та внутрішньодержавного права. Підприємництво, господарство і право №12/2018. С.351-354.

Офіційні веб-сайти міжнародних установ та організацій

1. **United Nations official homepage** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.un.org/>
2. **Міжнародний суд** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.icj-cij.org>
3. **Міжнародний кримінальний суд** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: http://www.icc-cpi.int/en_menus/icc/Pages/default.aspx
4. **Міжнародний кримінальний трибунал для колишньої Югославії**

[Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.icty.org/>

5. **Міжнародний кримінальний трибунал для Руанди** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.unictt.org/>
6. **Офіційний сайт Інтерполу** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.interpol.int/>
7. **Міжнародний Комітет Червоного Хреста** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.icrc.org/eng/>
8. **Amnesty International** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.amnesty.org/>
9. **Human Rights Watch** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.hrw.org/>